

AFM-visie op FinTech ten behoeve van

Rondetafel Tweede Kamercommissie van Financiën 21 jan 2016

Onder invloed van technologie zijn de financiële markten al enige tijd sterk in verandering

Onder invloed van de ontwikkelingen in technologie en de grootschalige acceptatie van het gebruik van internet en mobiele telefonie, zijn de financiële markten drastisch aan het veranderen. Dit geldt voor de kapitaalmarkten, waar het *market making* en het plaatsen van grote orders met behulp van algoritmes de standaard is geworden. En het geldt op consumentenmarkten waar eenvoudige financiële producten zoals schadeverzekeringen, betaaldiensten en spaarproducten niet meer geleverd worden via bankkantoren en assurantietussenpersonen, maar hoofdzakelijk via digitale kanalen. Spelers uit de sector hebben zich erop aangepast en zijn zich erop aan het aanpassen en dat heeft grote impact. Voor beleggers en consumenten zijn de kosten van effectenhandel en financiële dienstverlening aanzienlijk gedaald, is een veel breder – internationaler - productaanbod ter beschikking gekomen en is het aanbod veel transparanter geworden. Voor marktpartijen heeft het betekend dat ze zich hebben moeten aanpassen aan een nieuwe realiteit en dat gevestigde spelers in de financiële dienstverlening zoals banken, verzekeraars en adviseurs vaak nog middenin dat proces zitten.

De ontwikkelingen zijn de laatste tijd in een stroomversnelling gekomen

De ontwikkelingen gaan echter steeds sneller. Het beschikbaar komen van steeds meer data in combinatie met technieken om die te kunnen omzetten naar bruikbare informatie (kunstmatige intelligentie), betekent dat ook steeds meer complexe functies worden geautomatiseerd. Dit geldt voor beleggingsanalyses en het geven van beleggingsadvies, het inschatten van krediet- en schaderisico's, en voor de verkoop en distributie van financiële producten. Daarnaast maken steeds geavanceerdere identificatie-, authenticatie- en encryptietechnieken het mogelijk om schakels in de keten over te slaan, die vooralsnog essentieel zijn om het vertrouwen voldoende te borgen dat nodig is voor een gezonde markt. De verandering van marktstructuur wordt door zowel de aanbodkant (fintechs) als de vraagkant (consumenten en beleggers) gedreven. Ook zal technologie de internationalisering van retailmarkten verder aanjagen.

Het efficiënter maken van ketens door disintermediatie en het automatiseren van processen die door mensen werden uitgevoerd, creëert kansen voor nieuwe spelers en maakt nieuwe verdienmodellen mogelijk. Voor vrijwel alle activiteiten geldt in de financiële markten dat deze pas economisch rendabel kunnen worden geautomatiseerd, als ze op een grote schaal worden uitgevoerd. Ook weten we dat de speler die de grootste schaal weet te behalen een enorm concurrentievoordeel behaalt. Dat betekent niet dat het grote bedrijven hoeven te zijn. Het kunnen kleine niches zijn waarin kleine spelers zich een dominante positie kunnen verwerven.

Illustratief is dat in 2015 er wereldwijd zo'n 20 miljard euro opgehaald werd door tech startups die de financiële wereld proberen te vernieuwen. Dit is een stijging van 70% ten opzichte van 2014 en het is

een verzesvoudiging ten opzichte van drie jaar geleden. In Nederland groeit de fintech-industrie gestaag en ontstaat, in navolging van andere landen, een klimaat waarin banken met fintechs gaan samenwerken.¹

Deze ontwikkelingen leiden voor de AFM tot nieuwe interpretatievragen

De transitie die plaatsvindt in de markt levert nieuwe toezichtvragen op voor de AFM en de markt. Hoe interpreteren we bijvoorbeeld het begrip 'zorgplicht' bij een advies gegeven vanuit een zelflerend IT-systeem dat zich baseert op gegevens uit diverse databronnen? Hoe moeten spelers in de markt omgaan met klantdata opdat het vertrouwen van die klant niet geschaad wordt en waar begint en eindigt de rol van de AFM? Op welke gronden vinden we het redelijk dat onderscheid gemaakt wordt in de prijs die consumenten krijgen aangeboden en wanneer vinden we dat misbruik wordt gemaakt van onwetendheid of een zwakkere positie?

We zien het primair als onze rol om te zorgen dat er duidelijkheid komt over vraagstukken die voortkomen uit de fintech-ontwikkelingen. We willen de technologische innovaties accommoderen die bijdragen aan duurzaam financieel welzijn. Tegelijkertijd willen we de risico's die gerelateerd zijn aan deze innovaties adresseren en - daar waar binnen onze mogelijkheden - mitigeren.

De ontwikkelingen vereisen waarschijnlijk ook aanpassing van de manier van toezichthouden

We constateren ook dat de technologische ontwikkelingen de manier waarop we een groot deel van het toezicht inrichten onder druk zetten. Nu nog gaat een groot deel van het toezicht via de beïnvloeding van gevestigde grote spelers, die door hun dominante rol invloed hebben op de markt als geheel. Bij het veranderen van de marktstructuur en het verkleinen van de controle die de grote instellingen hebben, zal dit model niet meer werken.

Daarnaast is het ongewenst voor innovaties in het belang van klanten, dat nieuwe toetreders direct worden geconfronteerd met een onnodig hoge drempel wat betreft regelgeving en kosten. Het is in het belang van een gezond concurrentieveld dat deze drempels voor hen zo laag mogelijk zijn. Uitdaging wordt hier steeds meer hoe de kosten van het toezicht eerlijk te verdelen.

En tenslotte zou toetreding van een of meerdere van de branchevreemde *Big Tech*-spelers zoals Google, Apple of Facebook het toezicht in Europa mogelijk voor grote dilemma's kunnen plaatsen.

Vanwege deze impact investeert de AFM in een programma Innovatie & Fintech

De AFM volgt deze ontwikkelingen op de voet en wil de consequenties ervan voor de kapitaal- en retailmarkten begrijpen. Innovaties die het belang van de klant dienen zullen wij nog meer willen stimuleren. En datzelfde geldt voor het leveren van een constructieve bijdrage aan de totstandkoming van nieuwe regelgeving voor deze nieuwe concepten en spelers. Om de organisatie te helpen de slag te maken hebben we daartoe per 1 januari binnen de AFM een programmteam 'Innovatie en Fintech' opgericht.

¹ Bron: KPMG rapport dec. 2015